

Úkaz (to, co se „ukazuje“)

Husserl (a většina fenomenologů na něho navazujících) trpí předsudkem (spjatým s myšlenkou „epoché“), že je možno „vyřadit“ nejrůznější „zájmy“ (a „víru“), abychom pak mohli „zachytit čistě to, co se ukazuje“, totiž „fenomény“. Ve skutečnosti však je třeba celou situaci a problematiku s ní spojenou vidět jinak: to, co se „čistě“ ukazuje, na jedné straně daleko přesahuje možnost našeho „zachycení“, tj. jak proto, že se to „ukazuje“ nikoli v nějaké perspektivě, tj. nějakému určitému subjektu, ale bez ohledu na jakýkoli subjekt (a tedy všemi „směry“), ale také proto, že jakýkoli subjekt má jen právě svou omezenou schopnost na takové „ukazování“ reagovat, tj. svou reaktivitu, která už eo ipso nejen sbírá, ale zejména vybírá z toho, co se „ukazuje“ (a to samozřejmě podle určitých klíčů, ať už předem – geneticky – naprogramovaných, jak tomu je třeba u hmyzu, nebo na mnohem kratší, protože individuální „historické bázi reakční“, tedy vlastní zkušenosti s podobnými případy), tedy nějak programově, v rámci „projektu“ či „plánu“, v němž je mnoho prostředků (instrumentů), ze zkoumání jakýchkoli úkazů (a jakéhokoli počtu úkazů), aby tak mohl být spolu-konstituován kýžený „fenomén“. To však zároveň znamená, že značná, obvykle naprosto převažující část směsice „úkazů“ je tak za prvé vůbec vyloučena ze zpracování (už na úrovni nervových drah, a to od smyslových orgánů až po centrální mozek), aniž by to vůbec – na lidské úrovni – mohlo a muselo dojít až do vědomí (tam docházejí jen některé „výsledky“), dále je obrovská část zbývajících a „použitých“ „úkazů“ zpracovávána, aniž by to vůbec do vědomí dolehlo a zejména aniž by to mohlo být vědomím kontrolováno a eventuálně korigováno, a teprve zcela nepatrná část je vybrána k tomu, aby byla „zesílena“ a zapojena do již dříve připravených „kontextů“ (nejrůznějšího typu, z nichž jen ty nejvyšší jsou „logické“). A tak se ukazuje, že i v případě, že by bylo možno nejrůznějšími metodami „očistování“ našimi zájmy a věrami „znečištěných“ fenoménů k nějakým čistým úkazům (pokud bychom tento poněkud absurdní empiristický předpoklad tzv. „bezprostředních dat zkušenosti“ vůbec připustili), dostali bychom se k něčemu, co bychom vůbec nemohli poznat ani rozpoznat, ale co bychom stejně nakonec museli spíše „konstruovat“ na základě zase jenom jiných „zájmů“ a „věř“, a to tím, že bychom to myšlenkově „modelovali“ a zapojovali tak do myšlenkových kontextů – takže by bylo opět naprosto skoncováno s oněmi údajnými „čistými“ úkazy.

(Písek, 060617-4.)